

Утвърдил:

Декан

Дата

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ “СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”

Факултет: Факултет по славянски филологии

Специалност: (код и наименование)

СЛ	И	Ф	0	5	0	1	2	5
----	---	---	---	---	---	---	---	---

Български език и литература и история

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

И	1	0	6
---	---	---	---

История на българския книжовен език
(код и наименование)

Титуляр: Доц. д-р Владислав Миланов

Асистент:

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	
	Практически упражнения (хоспетиране)	
Обща аудиторна заетост		30
Извънаудиторна заетост	Реферат	
	Доклад/Презентация	30
	Научно есе	
	Курсов учебен проект	
	Учебна екскурзия	
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	30
Обща извънаудиторна заетост		60
ОБЩА ЗАЕТОСТ		90
Кредити аудиторна заетост		1
Кредити извънаудиторна заетост		2
ОБЩО ЕКСТ		3

№	Формиране на оценката по дисциплината ¹	% от оценката
1.	Workshops {информационно търсене и колективно обсъждане на доклади и реферати}	
2.	Участие в тематични дискусии в часовете	10
3.	Демонстрационни занятия	
4.	Посещения на обекти	5
5.	Портфолио	
6.	Тестова проверка	5
7.	Решаване на казуси	
8.	Текуща самостоятелна работа /контролно	
9.		
10.		
11.		
12.	Изпит	80

Анотация на учебната дисциплина:

Учебната дисциплина „История на българския книжовен език“ проследява динамиката и развойните процеси на българския книжовен език от Възраждането до наши дни. Студентите се запознават с процесите на установяване на диалектната основа на езика; с такана наречените книжовноезикови школи от втората четвърт на деветнадесети век; с въпроса за началото на българския книжовен език; с правописните школи от третата четвърт на деветнадесети век и с правописните въпроси от края на деветнадесети век, двадесети век и началото на двадесет и първи век.

Предварителни изисквания:

От студентите се очаква да са усвоили знания по старобългарски език.

Очаквани резултати:

Очакван резултат от студентите българисти е да задълбочат знанията си върху устройството и развитието на българските книжовноезикови норми.; да развият усет към динамиката на езиковите процеси и с лекота да могат да се позовават на процесите през Възраждането.

¹ В зависимост от спецификата на учебната дисциплина и изискванията на преподавателя е възможно да се добавят необходимите форми, или да се премахнат ненужните.

Учебно съдържание - лекции

№	Тема:	Хорариум
1.	Езиковата ситуация в набалото на Българското възраждане. Въпросът за приемствеността между старобългарския и новобългарския език. Същност на новобългарския книжовен език. Книжовен език и диалекти. Теория на книжовните езици. Узус, норма, кодификация.	2
2.	Ролята на дамаскинарската книжнина за изграждането на новобългарския книжовен език. Анализ на Свищовския дамаскин.	2
3.	Значение на черковнославянското влияние при изграждането на новобългарския книжовен език.	2
4.	Въпросът за началото на новобългарския книжовен език. Периодизация. Социокултурни и социолингвистични предпоставки за разволя на новобългарския книжовен език.	2
5.	Ролята на първите възрожденски книжовници за изграждането на книжовния език. П. Хилендарски. С. Врачански. Й. Кърчовски. К. Пейчинович.	2
6.	Развитието на новобългарския книжовен език през втората четвърт на деветнадесети век. Схващания за развитието на езика. Така наречените книжовноезикови школи през .	2
7.	Ролята на П. Берон, И.Богоров, В. Априлов, Н. Рилски, Н. Бозвели, К. Огнянович, К. Фотинов, Хр. Павлович и др.	2
8.	Новобългарският книжовен език от средата на деветнадесети век до Освобождението. Схващания за избора на диалектната основа.	2
9.	Книжовноезикови школи. Пловдивска, Търновска, Каравелова и Дринова школа.	2
10.	Концепции и езикови собености в творчеството на Г.С. Раковски, Д.Чинтулов, В.Друмев, И. Блъсков, Д.Войников, Братя Миладинови.	2
11.	Концепции и езикови собености в творчеството на Петко Славейков, Любен Каравелов и Христо Ботев.	2
12.	Концепции и езикови собености в творчеството на Иван Вазов.	2
13.	Процеси на унификация и обогатяване на новобългарския книжовен език през деветнадесети век.	2
14.	Установяване на основните норми на новобългарския книжовен език.	2
15.	Развой на българския книжовен език през двадесети век.	2

Конспект за изпит

1. Същност на българския книжовен език. Исторически аспект на понятието.
2. Основни изследвания и изследователи на историята на българския книжовен език.
3. Основни периоди в развоя на българския книжовен език от дамаскините през Възраждането до средата на 20. век. Хипотези за началото на новобългарския книжовен език.
4. Старобългарски (9.-11 в.), среднобългарски (12.-14. век) и преходен (15.-16. век) период в развоя на българския книжовен език.
5. Новобългарски период (17.-20. век). Преднационален и национален етап.
6. Градивни елементи и възможности при създаването на новобългарския книжовен език. Взаимодействие между народноразговорно и книжовнотрадиционно начало.
7. Църковнославянският език – същност, характеристика, място и роля в историята на българския книжовен език.
8. Дамаскинската литература – езикови особености и характеристика. Свищовски дамаскин.
9. Ранни прояви на българския национален книжовен език във втората половина на 18. и началото на 19. век. Книжовници. Паисий Хилендарски и „История славянобългарска”.
10. Начално формиране на българския национален книжовен език през първата и втората четвърт на 19. век. Д-р Петър Берон и „Буквар с различни поучения”; школите през втората четвърт на 19. век.
11. Разгърнато изграждане на българския национален книжовен език през времето между Кримската война и Освобождението. Школите през третата четвърт на 19. век.
12. Доизграждане на българския национален книжовен език като нормативна система след Освобождението. Приносът на писателите и поетите; приносът на учените.
13. Развой на българския книжовен език през първата половина на 20. век. Основни проблеми, процеси и изследователи.
14. Изграждане и развой на БКЕ с оглед на фонетиката.
15. Изграждане и развой на БКЕ с оглед на морфологията.
16. Изграждане и развой на БКЕ с оглед на синтаксиса.
17. Изграждане и развой на БКЕ с оглед на лексиката, фразеологията и словообразуването.

18. Проблемът за т.нар. диалектна основа на българския книжовен език с оглед на формирането и днешното му състояние.

19. Руското влияние.

20. Пуризъм.

Библиография

Задължителна

Андрейчин, Л. *Из историята на нашето езиково строителство*. София, 1977; II изд. – 1986.

Генчев, Н. *Българско възраждане*, София, 1981.

История на новобългарския книжовен език. (Под ред. на Е. Георгиева и др.). София, 1989.

Първев, Хр. *Очерк по история на българската граматика*. София, 1975.

Първев, Хр. *Страници от историята на българския книжовен език*. София, 1986.

Русинов, Р. *Учебник по история на новобългарския книжовен език*. София, 1980.

Русинов, Р. *История на българския правопис*. София, 1981.

Христоматия по история на новобългарския книжовен език. (Съст. Л. Андрейчин и др.). София, 1977.

Допълнителна

Андрейчин, Л., Попова, В. *Строители и ревнители на българския език*. Пантеон. София, 1979 г.

Андрейчин, Л., Попова, В., Първев, Хр. *Христоматия по история на новобългарския книжовен език*, София, 1973 г.

Балан, Ал.-Т. *Към историята на българския език*. 1889 г.

Вълчев, Б. *Възрожденските граматики на българския език*. София, 2010 г.

Вълчев, Б. От историята на българския книжовен език към теорията на книжовните езици, София, 2009 г.

Вачкова, К. Изследвания по история на българския книжовен език – част 1 и част 2; 2001 г.

Вачкова, К. Историческа типология на българския книжовен език.

Генчев, Н. Българско възраждане. София 1981 г.

Иванова, Д. История на новобългарския книжовен език. УИ „П. Хилендарски“, 2017 г.

История на новобългарския книжовен език. Издание на БАН, София, 1989 г.

Миланов, В. Филологически идеи за езика, отразени в личната кореспонденция на българските възрожденци. София, 2016 г.

Миланов, В. История на новобългарския книжовен език. Избрани текстове. 2016 г.

Младенов, Ст. История на българския език. Изд. на БАН, София, 1979 г.

Дата: 04.2025 г.

Съставил: доц. д-р Владислав Миланов

Учебната програма е приета с протокол № 6 на ФС на ФСлФ от 10.06.2025 г.